

EL TRAFICANT

Entrevista a Vicenç Altaió, home d'idees en acció contínua

per Jordi Marlet (jmarlet@msn.com)

Vicenç Altaió (Santa Perpètua de Mogoda, 1954), poeta, assagista, traductor de teatre, crític d'art, articulista i comissari d'exposicions, ha estat impulsor de les revistes multidisciplinars *Tarotdequinze*, *Éczema*, *Àrtics* i *Cave Canis*. Va estudiar filologia però abans d'acabar ho va deixar perquè en comptes de fer de mestre el que volia era treballar en l'àmbit de la cultura, i, sobretot, viure-la. Als anys vuitanta va fer d'assessor en administracions i institucions diverses: Aj. Barcelona, Fundació "La Caixa", o "Caixa de Catalunya". Ara fa uns dotze anys, va començar a dirigir dins el Dept. de Cultura de la Generalitat de Catalunya, l'equip del KRTU (Cultura, Recerca, Tecnologia, Universals), que avui està en un moment incert, degut al canvi de govern.

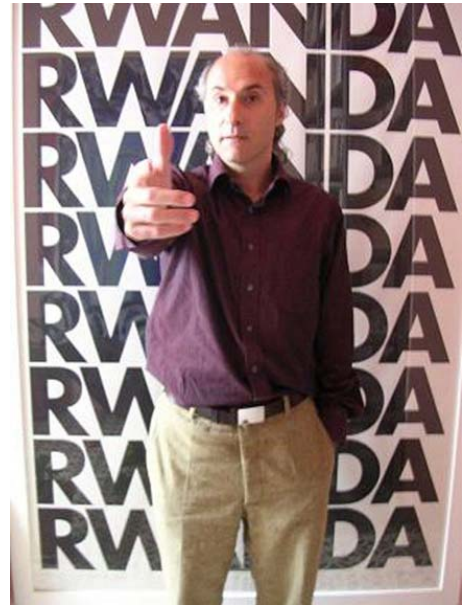

Foto: Altaió ens allarga la mà des del món de les idees, que és casa seva (J. Marlet)

Alguns llibres:

Correspondències com conspiracions (1980), poesia.

Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979) (1980), juntament amb J. M. Sala-Valldaura, assaig.

Biathànatos o l'elogi del suïcidi (1982), poesia.

La Desconeguda (1997), assaig poético-novel·lesc.

Desglossari d'un avantguardista (2000), assaig.

Els germans (2002), retrats d'artistes.

Entrevisto doncs a Altaió en un moment d'interrogació. No pas a nivell productiu. M'explica els projectes que té pendents de l'Any Dalí, un model de centenari que ell va iniciar el 1993 amb l'Any Miró, i quatre llibres que té en curs d'edició, els dos primers dels quals veurem aquesta tardor. La consola de Cadaquès, somnis d'un fill putatiu de Dalí i de Miró, prossegueix la gran ficció que va quedar aturada en la investigació que el surrealisme va fer a través del món del somni. Altaió hi desenvolupa la idea de que hem entrat en l'època del molt saber, que actua com a mecanisme. Massa fosca recull els vint-i-cinc anys de la seva poesia.

Per què trafiques amb idees?

Això té una història. El 78 em trobava a París, i mentre estava esperant en un bar un amic que feia art per correu, l'Antoine Laval, just a la televisió van tallar el que emetien i va aparèixer el general d'ulleres fosques, el Jaruzelski, que anunciava el cop d'Estat a Polònia. Estàvem en el moment terminal de la guerra freda i en un món intel·lectual ja dissident, especialment a França. Jo venia de Catalunya, on estava en grups radicals d'extrema esquerra. Just en aquell moment va entrar el Laval i em va mostrar com una pancarta la capçalera del diari *Libération*, on deia que havien detingut Jacques Derrida per tràfic d'estupefaents. I jo senyalant-li la televisió li vaig dir: no l'han detingut per estupefaents sinó per tràfic d'idees. A partir d'aquell moment em plantejo el paper de l'escriptor i m'adono de que per poder fer una obra que prosseguís en les recerques del pensament crític del nihilisme havia de renovar amb una fe en l'acció, i que això seria el tràfic d'idees.

Com podem definir aquest traficant?

És aquella persona que reflexiona sobre els elements mutables i mutadors de l'època i que ho fa amb instruments diversos; el pensament, l'escriptura, l'acció, l'encreuament de llenguatges diferents. Per tant, [hi ha] una mena de treball col·lectiu. A la vegada, tràfic d'idees acabarà sent una sèrie

d'autobiografia col·lectiva sense subjecte, i això són els llibres de tota la sèrie [amb aquest nom] que vaig escrivint [fins ara mitja dotzena], on cada llibre és un gènere diferent.

Has definit el poeta com a lladre del significant i com a farsaire del manuscrit. És aquesta la teva actitud com a poeta?

[Assenteix i abans de dir res s'aixeca, per anar a buscar una targeta que té emmarcada on hi descobriré la definició que li acabo de fer. La té enmig dels milers de llibres que envolten totes les parets del seu pis, guardats en prestatgeries de mecalux. Quan va venir a viure al Barri de la Ribera de Barcelona en portava uns 7.000. I els té ordenats, cosa que permet adonar-te que només amb el que s'ha editat aquest any sobre Dalí n'ha omplert dues prestatgeries. Si un pam de paret no l'ocupen els llibres és perquè hi ha penjat pintura i obra gràfica. Quan me'n vagi descobriré un autèntic Fontana, i ell m'ensenyarà obra recent que ha fet, entre la qual el llibre d'artista Les hores de l'or, on els seus textos acompanyen els gravats de Jaume Ribas].

En els anys de creació d'un mateix vaig fer una tarja en la qual actuava com si fos un representant i, en efecte, em titllava com a lladre del significant i farsaire del manuscrit, i a la vegada hi posava follies, afany, correspondències, conspiracions, heteronomies, tràfic d'idees, etcètera. En aquesta tarja, que era la de casa, també hi havia el terme d'escriptura sense llançadora. Hi ha doncs tres dels elements que són alguns dels constituents de la meua obra.

Què volen dir?

Espectura sense llançadora vol dir que els de la nostra generació som un encreuament del complex de Novalis, és a dir, un foc interior encès, i d'una revolta possible, que es fa des del llenguatge, no des de la revolució, perquè la revolució portava sang; és crec, crec, crec en el coneixement i la revolta estètica. El lladre del significant és aquell que roba no el contingut de les coses sinó la forma i l'aparença de les coses, on hi ha la realitat; és tota la cultura del simulacre que s'ha treballat en aquest anys. I d'altra banda, el farsaire del manuscrit ve de que fins en aquell moment el subjecte i el seu punt de vista eren els que donaven significat a l'espectura. En canvi el farsaire és el que utilitza llenguatges diferents i a la vegada apropiacions, robatoris de les idees de l'altre, perquè entén la seva espectura com un suma i, per tant, desapareix el subjecte.

El filòsof deia que a la ciutat ideal no hi ha d'haver ni poetes ni artistes. Però tu veig que creus que sí. Quin paper hi juguen?

Hi ha tres categories clàssiques. L'una vindria a ser la d'aquell que és posseïdor de la veritat i actua com a tal. És la veritat de la religió. Normalment és un polític i les diverses idees polítiques que hi ha. Per exemple avui el medioambientalisme creu posseir la veritat, però es basa tant en la realitat com en dades que són provisionals i falses. Després hi ha el que interroga la veritat, que vindria a ser el filòsof, al costat del qual al meu entendre està el científic. I després hi ha una altra categoria, generativa i creadora, que és la del poeta i el tecnòleg, que estan a tocar. Modifiquen la realitat i al modificar-la ens interroguen sobre la modificació, i ells sí que estableixen una veritat; però aquesta és sempre provisional.

El poeta és el motor de progrés, de canvi, de millora.

(Riu) Però no tots els poetes són així.

A Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979) indiques que un segle no pot donar dos Rimbaud ni dos Rimbaud fan un segle. Com definiries el moment actual de la poesia catalana? Igual t'atreveixes a qualificar algú de Rimbaud.

Cada vegada que se'm demana quin són els meus poetes de referència em quedo parat. Tu que coneixes el meu vici de lector, malalt, saps que lleigeixo tant com puc. Però no m'interessa dir quins són els més significatius, que era una manera que abans es tenia de marcar cànons, sinó que crec que el món del llenguatge té una vida pròpia, un microsystema, i nosaltres som portadors d'aquesta memòria i a la vegada de la seva revelació i de la seva investigació per fer-ne un món nou. I de la mateixa manera que et parlo dels poetes et podria dir dels artistes; per això en l'índex onomàstic d'*Els germans* els artistes són 'L'artista del piano de plàstic' o 'L'artista amb els pantalons curts'. M'interessen més els sistemes que no pas els autors.

Quin seria el punt avui de la poesia no t'ho diré doncs tant pels poetes sinó en atenció als fenòmens que apareixen. Des d'aquest punt de vista, crec que la poesia avui es manifesta en l'espai de

l'hipersaber, és a dir, que tots nosaltres assumim les diverses tradicions i civilitzacions i ens obrim a unes civilitzacions inèdites. Llavors, hi ha molt poca recerca des del punt de vista conceptual i hi ha molt la fase mirall. Et diria per tant que el conjunt de poetes s'estan manifestant des de la dificultat.

A KRTU què hi féu?

KRTU ara està en un període d'interrogació i sembla que la marca anirà desapareixent. Les sigles corresponien a un llibre de poemes que J. V. Foix va escriure l'any 32 que no significaven res i que vam convertir en les sigles de Cultura, Recerca i Tecnologia Universals, com ítems de la nostra època. I a partir d'aquí vam treballar amb programes diferents, fixant-nos en els mons que modificaven el real avui, que bàsicament eren el món de les xarxes de comunicació, el tema de la biologia, i la referència a un seguit d'autors clàssics contemporanis dintre de la tradició d'una certa avantguarda que ens oferien una cosmogonia, com era el cas del Miró, del Dalí, del Joan Brossa, del Perucho, que han tingut ganades exposicions. Després hi havia la línia sobre el que en dèiem arqueologia contemporània, és a dir, com a partir del 68 es manifesta la cultura d'una manera horitzontal, ja no per individus ni corrents estètiques sinó per petits grups que molt dinàmicament entren i surten. Així vam estudiar sectors com podia ser el de les literatures submergides, el món de les músiques alternatives, el món del cinema fora de la indústria cultural, el món de les gràfiques ocultes.

Al costat [d'aquests programes de treball] hi ha les beques a la jova creació, que són molt importants, perquè per nosaltres un país sense recerca no té possibilitat de subsistència. Jo crec que aquest és un dels grans reptes que te encara avui la cultura, que la gent sap molt però en canvi fa poc mentre que els de la nostra generació sabíem menys però gosàvem fer més.

Per què?

Perquè teníem la força d'un procés de trencament amb el sistema anterior. Això avui no passa. El sistema és còmode i, per tant, necessites [als joves] vehicular-los. No només el jove té el problema de l'habitatge, que ho és, i el lloc de treball, sinó que també hi ha d'haver unes condicions millors per la investigació.

KRTU es parará?

És possible que perdi la seva identitat, tot i que crec que KRTU com a filosofia hauria de multiplicar-se. Enfront de les grans infraestructures que resolien a la lleugera l'absència d'unes polítiques culturals amb el seu plantejament de cultura d'aparador, nosaltres dèiem: si un edifici d'aquests val 6.000 milions de les velles pessetes, amb 25 milions es crea un centre com a KRTU. Imaginat la quantitat de centres que es podrien arribar a fer per tot el territori amb la mateixa despesa pública. Nosaltres oferim al nou equip la nostra experiència i reflexió i, sobretot, la relació amb el món cultural i amb les institucions culturals del país. Això és un patrimoni interrelacional molt important.

S'ha donat un pes excessiu als contenidors?

Sí. Crec que hi ha hagut un error de realitat de creació, hem perdut el temps tontament. I espero i desitjo que la nova política cultural no vagi per aquí.

¿Hi ha actualment més literatura submergida que quan fèieu la revista de poesia *Tarotdequinze* (*)?

N'hi ha una miqueta més però n'hi ha menys en proporció. Aquest tipus de revistes feien desaparèixer una mica la frontera de l'individualisme; tot es posava en comú i per tant es creaven accions comunes, mentre que avui el comú ja ho és també l'individu i per tant la gent viu més sola, més aïllada i ho fan més individualment. Però crec que és bàsic tornar a anar cap a aquest treball col·lectiu.

S'hi tornarà?

Sí, s'hi tornarà aviat.

(*) *Tarotdequinze* va ser una revista de poesia que servia a la subversió i va ajudar a renovar el panorama poètic. Va ser creada el 1972 per un grup de joves poetes en el medi universitari de la Universitat Autònoma de Barcelona i en van sortir quatre números. Posteriorment, Altaió promouria les revistes multidisciplinars *Èczema*, *Àrtics* i *Cave Canis*, que seguien mirant de respondre a la pregunta de la seva època. Avui en dia, ja ho ha apuntat més amunt, Altaió creu que l'època està marcada per dos grans paradigmes: el multisaber i l'hiperpresent.